

Het onderwijssysteem van

Portugal

beschreven en vergeleken met
het Nederlandse systeem

Dit document geeft informatie over het onderwijssysteem van Portugal. We leggen uit wat het Nederlandse equivalent is van de meest voorkomende diploma's uit Portugal met als doel: toelating tot het Nederlands hoger onderwijs.

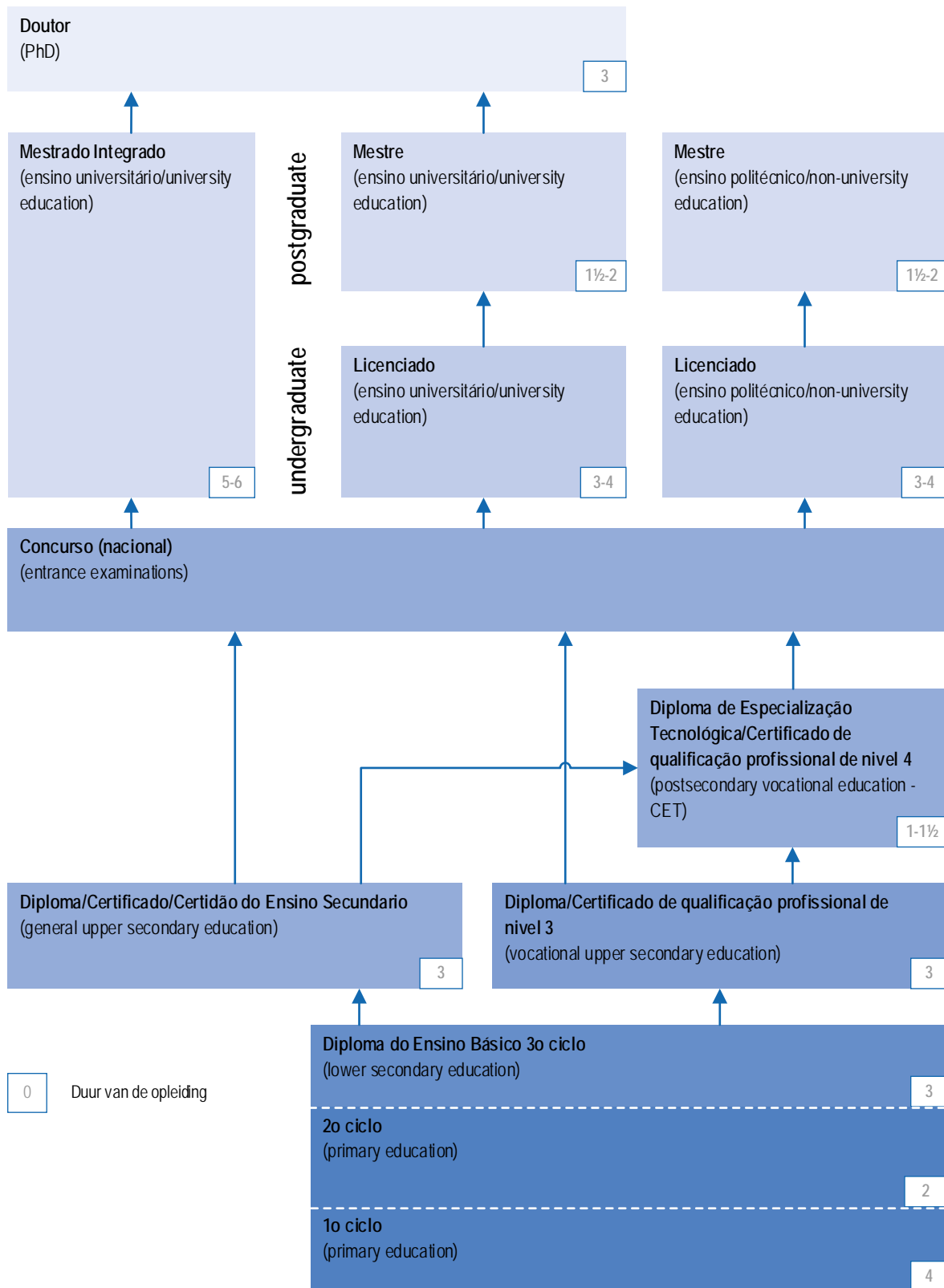
Disclaimer

We doen ons best om de informatie zo up-to-date mogelijk te houden. We aanvaarden echter geen aansprakelijkheid voor schade die is ontstaan als gevolg van fouten of onvolledige informatie in dit document.

Op deze publicatie, met uitzondering van het beeldmateriaal, is de Creative Commons Naamsvermelding NietCommercieel 3.0 Unported-licentie van toepassing. Ga naar www.nuffic.nl/cc voor meer informatie over het hergebruik van deze publicatie.

Onderwijssysteem Portugal

■ Waarderingstabel

In dit overzicht staan links de buitenlandse diploma's die het meest voorkomen bij toelating tot het hoger onderwijs. De andere kolommen tonen de Nederlandse waardering met de vergelijkbare niveaus in het Nederlandse en Europese kwalificatieraamwerk.

Buitenlands diploma en EHEA-QF-niveau	EQF-niveau	Nederlandse waardering en NLQF-niveau	EQF-niveau
<i>Diploma/Certificado de qualificação profissional de nível 3</i>		havodiploma voor het algemeen vormende deel en mbo-diploma (kwalificatieniveau 2 of 3) voor het beroepsvormende deel	2-4
<i>Diploma de especialização tecnológica - nível 4/ Certificado de qualificação profissional de nível 4</i>	5	mbo-diploma (kwalificatieniveau 3 or 4). ¹	3/4
<i>Diploma/Certificado/Certidão do Ensino Secundário</i>		ten minste havodiploma	4
<i>Licenciado – universitaire graad (vóór invoering van de bachelor-masterstructuur)</i>		doorgaans graad van bachelor in het wo	6
<i>Mestre – universitaire graad (vóór invoering van de bachelor-masterstructuur)</i>		doorgaans graad van master in het wo	7
<i>Bacharel - Politécnico (vóór invoering van de bachelor-masterstructuur)</i>		graad van bachelor in het hbo	6
<i>Licenciado - Politécnico (vóór invoering van de bachelor-masterstructuur)</i>		graad van master in het hbo	7
<i>Licenciado – universitaire graad (na invoering van de bachelor-masterstructuur)</i>	1 ^e 6	graad van bachelor in het wo of hbo	6

¹ De waardering van deze diploma's is onder revisie.

Onderwijssysteem Portugal

<i>Mestre</i> – universitaire graad (na invoering van de bachelor-masterstructuur)	2 ^e	7	doorgaans graad van master in het wo	7	7
<i>Licenciado – Politécnico</i> (na invoering van de bachelor-masterstructuur)	1 ^e	6	graad van bachelor in het hbo	6	6
<i>Mestre - Politécnico</i> (na invoering van de bachelor-masterstructuur)	2 ^e	7	graad van master in het hbo	7	7

NB

- Dit is een globaal advies waaraan geen rechten kunnen worden ontleend.
- NLOF = Nederlands kwalificatieraamwerk. EQF = Europees kwalificatieraamwerk.
- Het EQF/[NLOF-niveau](#) zegt niet zozeer iets over de studie-inspanning of -inhoud, maar wel over wat iemand kan en weet als een bepaald leerproces is afgerond.
- Informatie over de Nederlandse waarderingen staat op onze website: [onderwijssysteem Nederland](#).
- [SBB, Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven](#), waardeert buitenlandse diploma's en opleidingen op vmbo- en mbo-niveau. De waardering kan afwijken wanneer SBB het diploma waardeert voor toelating tot het mbo of de arbeidsmarkt.

■ Inleiding

Portugal is een parlementaire democratie met als staatshoofd een president. Het land is verdeeld in achttien districten en twee autonome regio's (de archipel van Madeira en die van de Azoren). Het *Ministerio de Educação e Ciência* is verantwoordelijk voor het basis, voortgezet en hoger onderwijs.

Het wettelijk kader van het Portugese onderwijssysteem is de grondwet (*Constituição de República*), waarin onder andere het recht op onderwijs is vastgelegd. Het onderwijs in Portugal heeft omstreeks 1986 een aantal hervormingen ondergaan, die opgenomen zijn in de *Lei de Bases do Sistema Educativo, no 46/86*. Deze is eerst vervangen door *Lei 115/97* en daarna door *Lei N° 49/2005*. In 2006 werden in *Decreto-Lei N° 74/2006* de wijzigingen vastgelegd, geïntroduceerd door de *Lei de Bases do Sistema Educativo* met betrekking tot de nieuwe indeling van het hoger onderwijs in cycli (Bolognastructuur).

Het Portugees is de onderwijstaal. De leerplicht geldt tot de leeftijd van 18 jaar. Het academisch jaar loopt van september tot juni/juli.

■ Basis- en voortgezet onderwijs

Het voorschools onderwijs in Portugal (*educação pré-escolar*) bestaat uit het niet-verplichte kleuteronderwijs voor de leeftijdscategorie tot 6 jaar.

Het basisonderwijs (*ensino básico*) omvat het lager en lager voortgezet onderwijs en is bestemd voor de leeftijdscategorie 6 tot 15 jaar. Dit type onderwijs is verplicht en kosteloos.

Het basisonderwijs duurt 9 jaar en is verdeeld in drie cycli: 1^oCiclo (4 jaar), 2^oCiclo (2 jaar) en 3^oCiclo (3 jaar). Dit type onderwijs wordt afgerond met het getuigschrift *Diploma do Ensino Básico*.

Na het basisonderwijs volgt het nominaal 3-jarige voortgezet onderwijs (*ensino secundário*), bestemd voor de leeftijdscategorie van 16 tot 18 jaar. Dit type onderwijs is eveneens verplicht en kosteloos. Portugal kent vier types:

1. *cursos científicos humanísticos* (algemeen vormend voortgezet onderwijs);
2. *cursos tecnológicos* (algemeen vormend en beroepsgericht onderwijs);
3. *cursos artísticos especializados* (kunstonderwijs);
4. *cursos profissionais* (beroepsgericht onderwijs).

Cursos científicos humanísticos

Het algemeen vormend voortgezet onderwijs is bestemd voor degenen die verder willen studeren.

Dit type onderwijs kent vijf profielen (curriculum vóór *Decreto-Lei n.º 272/2007*):

1. *ciências e tecnologias* (natuur en techniek);
2. *ciências socioeconómicas* (economie en maatschappij);
3. *linguas e literaturas* (taal en letterkunde);
4. *ciências sociais e humanas* (cultuur en maatschappij);
5. *artes visuais* (beeldende kunsten).

Het onderwijs in het curriculum na *Decreto-Lei n.º 272/2007* kent vier profielen:

1. *ciências e tecnologias* (natuur en techniek);
2. *ciências socioeconómicas* (economie en maatschappij);
3. *linguas e humanidades* (taal en geesteswetenschappen);
4. *artes visuais* (beeldende kunsten).

De opleiding wordt afgerond met een intern eindexamen en een landelijk eindexamen (*exames nacionais*) in wettelijk vastgestelde vakken, waarna het *Diploma/Certificado/Certidão do Ensino Secundário* wordt uitgereikt. Degenen die op de leeftijd van 18 jaar de middelbare school niet hebben afgerond, krijgen een tweede kans via het *ensino secundário recorrente*.

Het niveau van het *Diploma/Certificado/Certidão do Ensino Secundário* is vergelijkbaar met dat van ten minste een havodiploma.

Cursos tecnológicos

Het algemeen vormend en beroepsgericht voortgezet onderwijs is in principe bestemd voor diegenen die daarna de arbeidsmarkt opgaan. Het algemeen vormende deel van dit onderwijs (2 jaar) bestaat uit de volgende vakken: Portugees, een vreemde taal, filosofie, lichamelijke oefening en informatica.

Dit type onderwijs is verdeeld over de volgende groepen:

- *construção civil e edificações (building construction)*
- *eletrotecnia e eletrónica*
- *informática (informatics)*
- *design de equipamento (equipment design)*
- *multimédia (multi media)*
- *administração (administration)*
- *marketing (marketing)*
- *ordenamento de território e ambiente*
- *ação social*
- *desporto (sports)*

Het *Diploma/Certificado de qualificação profissional de nível 3* wordt verleend na een intern eindexamen. Dit diploma/getuigschrift biedt toelating tot het

postsecundair onderwijs, maar ook tot het toelatingsexamen van het hoger onderwijs.

Het niveau van het *Diploma/Certificado de qualificação profissional de nível 3* is vergelijkbaar met dat van een havodiploma voor het algemeen vormende deel en een mbo-diploma op kwalificatieniveau 2 of 3 voor het beroepsvormende deel, afhankelijk van opleidingsduur en richting.

Cursos artísticos especializados

Het *ensino artístico especializado* is een nominaal 3-jarige kunstopleiding (beeldende kunst, muziek en dans) op het niveau van het algemeen voortgezet onderwijs.

Dit type onderwijs is verdeeld over de volgende groepen:

- comunicação audiovisual (audiovisual communication)
- design de comunicação (communication design)
- design de produto (product design)
- produção artística (artistic production)

Dit type onderwijs wordt eveneens afgesloten met het *Diploma/Certificado de qualificação profissional de nível 3*. Met dit diploma is toelating mogelijk tot het postsecundair onderwijs.

Cursos profissionais

Dit type onderwijs omvat diverse groepen, waaronder:

- artes (kunsten): artes do espetáculo, técnico de artes gráficas, técnico de audiovisuais
- instrumentistas (performing arts): instrumentista de cordas de tecla, instrumentista de jazz
- gestão (management): técnico de gestão, técnico de gestão do ambiente, técnico de gestão de produção têxtil e vestuário
- technische opleidingen (técnico de construção civil, técnico de eletrónica, audio, video e tv, técnico de desenho de construções mecânicas, técnico de desenho digital 3D).

Deze opleidingen worden ook met het *Diploma/Certificado de qualificação profissional de nível 3* afgerond. Dit diploma biedt toelating tot het postsecundair onderwijs (*Curso de Especialização Tecnológica*) en ook tot het toelatingsexamen van het hoger onderwijs.

Postsecundair beroepsgericht onderwijs

Het postsecundair beroepsgericht onderwijs (*ensino pós-secundário não superior*), ook wel *cursos de especialização tecnológica* (CET) genoemd, heeft

doorgaans als toelatingseis het *Diploma/Certificado de qualificação profissional de nível 3*.

De opleiding wordt afgerond met het *Diploma de Especialização Tecnológica (DET) - nível 4 /Certificado de Qualificação Profissional de nível 4* (60-90 ECTS, EQF niveau 5). Dit diploma biedt toegang tot het hoger onderwijs. Ook geeft het gedeeltelijk vrijstelling van sommige vereisten voor de (*Licenciatura*) graden van de eerste cyclus. Daarnaast kan dit diploma toelating bieden tot het CAP (*Certidão de aptidão profissional*, getuigschrift van beroepsbekwaamheid).

Het niveau van het *Diploma de Especialização Tecnológica-nível 4/ Certificado de Qualificação Profissional de nível 4* is vergelijkbaar met dat van een mbo-diploma op kwalificatieniveau 3 of 4, afhankelijk van opleidingsduur en richting.

■ Toelating tot hoger onderwijs

Situatie tot 1996

De toelatingroute in de periode vóór 1996 was het *Certidão do Décimo Segundo (12º) Ano* en de *provas de aferição* (toelatingsexamen). Dit diploma heeft tevens de benamingen *Certificado de Fim de Estudos Secundários* en *Diploma de 12º ano de Escolaridade*. Het *Certidão do Curso Complementar* werd vroeger na 11 jaar onderwijs verleend.

Tot 1989-1990 werd een nationaal toelatingsexamen (*prova geral de acesso*) afgenomen, omdat het aantal plaatsen aan de staatsuniversiteiten in alle richtingen beperkt was. Daarnaast had elke universiteit een eigen examen (*provas específicas*) voor toelating tot de gekozen studierichting.

Situatie na 1996

De *numerus clausus* geldt nog steeds voor alle studierichtingen, waardoor toelating tot de universiteit nog steeds via een nationaal toelatingsexamen (*Concurso Geral de Acesso*) plaatsvindt. Het *Diploma do Ensino Secundário* of gelijkwaardige getuigschriften (*Certificado de qualificação profissional de nível 3*) bieden toelating tot dat examen.

Elk jaar maken de instellingen het aantal plaatsen per opleiding bekend. Dit aantal wordt door het ministerie vastgesteld en via een brochure aan de middelbare scholen bekend gemaakt.

Het toewijzen van een plaats aan een opleiding gebeurt in afnemende volgorde, waarbij de plaats volgens een formule wordt berekend. Afgewezen kandidaten kunnen het volgende jaar nogmaals het toelatingsexamen afleggen.

Situatie vanaf 2007

Om toegelaten te worden tot het hoger onderwijs (staatsinstellingen) dient men een toelatingsexamen (*concurso nacional*) af te leggen. De behaalde resultaten van het nationale eindexamen kunnen tevens als behaalde resultaten van het toelatingsexamen worden gebruikt. De minimale rangorde voor toelating is 95 op een schaal van 0 tot 200. Dit is te lezen op het bewijs van het nationale examen.

■ Hoger onderwijs

Het hoger onderwijs in Portugal heeft een binair systeem en is te splitsen in universitair onderwijs (*ensino universitário*) en niet-universitair hoger onderwijs (*ensino politécnico*). Het is mogelijk om van het ene onderwijstype naar het andere over te stappen.

Portugal heeft verschillende soorten instellingen in het hoger onderwijs:

- Estabelecimentos de Ensino Superior Público (Public Higher Education Institutions)
- Estabelecimentos de Ensino Superior Militar e Policial (Military and Police Higher Education Institutions)
- Estabelecimentos de Ensino Superior Privadas (Private Higher Education Institutions)
- Estabelecimento de Ensino Superior Concordatário (Concordatory Education - Catholic University)

Hoger onderwijs wordt aangeboden door zowel staats- als particuliere instellingen. De laatste moeten eerst door het ministerie erkend zijn voordat zij onderwijs mogen geven.

■ Universitair onderwijs

In Portugal wordt het universitair onderwijs aangeboden door 52 *university institutions (instituições de ensino universitário)*: 15 staatsinstellingen, 5 *public non-integrated higher education institutions*, 4 *public military and police higher education institutions* en 27 particuliere instellingen. Het ministerie erkent daarnaast de *Universidade Católica Portuguesa*, met een aparte status.

Het *ensino universitário* omvat alle studierichtingen. Opleidingen in het *ensino universitário* hebben doorgaans een wetenschappelijke oriëntatie, maar soms worden in het *ensino universitário* ook beroepsgerichte opleidingen aangeboden, zoals opleidingen in het kunstonderwijs.

Vóór invoering van de bachelor-masterstructuur

Het universitair onderwijs kende drie niveaus, die afgerond werden met verschillende graden. Het eerste niveau leidde tot de *Licenciado*, het tweede niveau tot de *Mestre*, terwijl het derde niveau tot de graad *Doutor* leidde.

Licenciatura

Deze 4- tot 5-jarige initiële opleidingen werden afgerond met de graad *Licenciado*.

Het niveau van de universitaire graad *Licenciado* is doorgaans vergelijkbaar met dat van een bachelorgraad in het wetenschappelijk onderwijs.

Mestrado

De houders van de graad *Licenciado* met een gemiddeld cijfer van ten minste 14 werden toegelaten tot de vervolgopleiding. Deze duurde over het algemeen 2 jaar en werd afgerond met de graad *Mestre*.

Het niveau van de universitaire graad *Mestre* is doorgaans vergelijkbaar met dat van een mastergraad in het wetenschappelijk onderwijs.

Doutoramento

De houders van de graad *Mestre* werden tot deze hoogste opleiding toegelaten als ook die van *Licenciado*, echter deze laatste met een gemiddeld cijfer van ten minste 16. Er was geen vastgestelde nominale duur voor het doen van onderzoek en het schrijven van de dissertatie.

Na invoering van de bachelor-masterstructuur (volledig geïmplementeerd vanaf 2009/2010)

Licenciatura

De initiële opleidingen hebben een studiebelasting van 180 ECTS (6 semesters) tot 240 ECTS (8 semesters) en leiden tot de graad van *Licenciado*.

Het niveau van de universitaire graad *Licenciado* (EHEA-QF 1^e cyclus/EQF niveau 6) is vergelijkbaar met dat van de graad van bachelor in het wetenschappelijk onderwijs of in het hoger beroepsonderwijs, afhankelijk van de oriëntatie van de opleiding.

Volledige beschrijving van leeruitkomsten met betrekking tot dit niveau:

http://ec.europa.eu/education/pub/pdf/general/eqf/leaflet_en.pdf

Mestrado

De vervolgoopleidingen hebben een studiebelasting van 90 tot 120 ECTS en leiden tot de graad van *Mestre*. De wet laat toe dat een vervolgopleiding bij uitzondering ook 60 ECTS (2 semesters) als studiebelasting kan hebben. De vervolgoopleidingen bestaan voor minimaal 50 procent uit colleges in een gekozen specialisatie en voor minimaal 35 procent, maar bij voorkeur 50 procent uit het schrijven van een wetenschappelijke scriptie, projectverslag of een beroepsstage, afgesloten met een eindverslag van minimaal 35 procent.

Het universitair onderwijs kent ook *mestrados integrados* voor opleidingen zoals geneeskunde, tandheelkunde en architectuur. Deze hebben een studiebelasting van 300 tot 360 ECTS (10 tot 12 semesters). De toelatingseis van een gemiddelde van 14 is vervallen. Deze opleidingen leiden eveneens tot de graad van *Mestre*.

Het niveau van de universitaire graad *Mestre* (EHEA-QF 2^e cyclus / EQF niveau 7) is doorgaans vergelijkbaar met dat van een mastergraad in het wetenschappelijk onderwijs.

Volledige beschrijving van leeruitkomsten met betrekking tot dit niveau:

http://ec.europa.eu/education/pub/pdf/general/eqf/leaflet_en.pdf

Doutoramento

De toelatingseis voor de promotie (*doutoramento*) is de graad van *mestre* of *licenciado* met een relevant academisch of wetenschappelijk curriculum. De opleiding omvat voornamelijk het schrijven van een proefschrift en eventueel het volgen van colleges (*doctorate courses*). Na het in het openbaar verdedigen van het proefschrift wordt de graad *Doutor* verleend. De mogelijkheid om tot de *doutorado* toegelaten te worden met een *licenciado* met een gemiddelde van 16 als toelatingseis is vervallen.

■ Hoger beroepsgericht onderwijs

In Portugal wordt het niet-universitair hoger onderwijs verzorgd door 57 niet-universitaire instellingen (*instituições de ensino politécnico*): 15 niet-universitaire staatsinstellingen, 41 niet-universitaire particuliere instellingen en 1 militaire hogeronderwijsinstelling.

Vóór invoering van de bachelor-masterstructuur

Het *ensino politécnico* omvatte het nominaal 3-jarig niet-universitair hoger onderwijs in verschillende vakgebieden. Aan het eind van de opleiding werd de graad van *Bacharel* verleend.

Het niveau van de *Bacharel* is vergelijkbaar met dat van een bachelorgraad in het hoger beroepsonderwijs.

De *Cursos Superiores Especializados*, doorgaans afgerond met het *Diploma de Estudos Superiores Especializados*, worden niet langer gegeven door de niet universitaire onderwijsinstellingen. In plaats daarvan werden er 2-fasen opleidingen (*cursos bietápicos de licenciatura*) aangeboden. Na het behalen van de *Bacharel* kon men nog een vervolgopleiding van 1 tot 2 jaar volgen en deze afronden met de graad van *Licenciado*.

Het niveau van de *Licenciado* behaald aan een *Politécnico* is vergelijkbaar met dat van een mastergraad in het hoger beroepsonderwijs.

Na invoering van de bachelor-masterstructuur

Alle initiële opleidingen hebben een studieomvang van 180 ECTS (6 semesters) tot 240 ECTS (8 semesters) leiden tot de graad van *Licenciado*.

De vervolgopleidingen hebben een studieomvang van 90-120 ECTS en worden afgerond met de graad van *Mestre*. In uitzonderlijke gevallen staat de wet ook vervolgopleidingen toe van 60 ECTS (2 semesters). Vervolgopleidingen bestaan uit colleges in een gekozen specialisatie (minimaal 50%) en het schrijven van een wetenschappelijke scriptie, projectverslag of een beroepsstage afgerond met een eindrapport (minimaal 35%).

Het niveau van de *Licenciado* (EHEA-QF 1e cyclus / EQF niveau 6) behaald aan een *Politécnico* is vergelijkbaar met dat van een bachelorgraad in het hoger beroepsonderwijs.

Volledige beschrijving van leeruitkomsten met betrekking tot dit niveau:

http://ec.europa.eu/education/pub/pdf/general/eqf/leaflet_en.pdf

Het niveau van de *Mestre* (EHEA-QF 2e cyclus / EQF niveau 7) behaald aan een *Politécnico* is vergelijkbaar met dat van een mastergraad in het hoger beroepsonderwijs.

Volledige beschrijving van leeruitkomsten met betrekking tot dit niveau:

http://ec.europa.eu/education/pub/pdf/general/eqf/leaflet_en.pdf

■ Beoordelingssystemen

Voortgezet onderwijs

In cijfers	Omschrijving	Betekenis
18-20	<i>Muito bom</i>	Uitstekend
14-17	<i>Bom</i>	Goed
10-13	<i>Suficiente</i>	Voldoende
10	<i>Aprovado</i>	Geslaagd
< 10	<i>Reprovado</i>	Onvoldoende

Hoger onderwijs (vóór Bologna)

In cijfers	Omschrijving	Betekenis
20	<i>Muito bom com distinção e louvor</i>	Zeer goed, <i>summa cum laude</i>
19-18	<i>Muito bom com distinção</i>	Zeer goed, <i>cum laude</i>
17-16	<i>Bom com distinção</i>	Goed met genoeg
15-14	<i>Bom</i>	Goed
13-10	<i>Suficiente</i>	Voldoende
9-7	<i>Mediocre/reprovado</i>	Onvoldoende
6-0	<i>Mau/reprovado</i>	Slecht

Hoger onderwijs cijfersysteem (na Bologna)

De graden van *licenciado* en *mestre* zullen een eindbeoordeling hebben tussen 10 en 20 op een cijferschaal van 0 tot 20, net als hun equivalent in de Europese vergelijkbare beoordelingsschaal.

Aan de academische graad van *doutor* wordt een eindbeoordeling gegeven overeenkomstig de regelgevingsnormen, die zijn goedgekeurd door de universiteit die de graad uitreikt. De beoordeling wordt gegeven door de jury, waarbij rekening wordt gehouden met de beoordelingen behaald tijdens de colleges van het doctoraat, indien onderdeel van het curriculum, en met de beoordeling van het proefschrift tijdens de openbare verdediging. Nadere informatie over het ECTS systeem is beschikbaar in de ECTS gebruikershandleiding van de Europese Commissie: http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/ects/guide_en.pdf.

Zie voor cijferconversie:

<http://www.epnuffic.nl/diplomawaardering/diplomawaardering/cijfersystemen>.

■ Bolognaproces

Informatie over de huidige stand van zaken is te vinden op de officiële website van de Europese Hoger Onderwijsruimte (EHEA):

<http://www.ehea.info/page-portugal>.

■ Kwalificatieraamwerken

De FHEQ-Portugal (*Framework for Higher Education Qualifications Portugal*) is een subonderdeel van het nationale kwalificatieraamwerk. Informatie over de huidige ontwikkelingen met betrekking tot het FHEQ - *Framework for Higher Education Qualifications (Quadro Nacional de Qualificações para o Ensino Superior)* is te vinden op de website van de *Direção-Geral do Ensino Superior - Ministério da Ciência* (zie onder [Handige websites](#)).

■ Accreditatie en kwaliteitszorg

Het *Agência de Avaliação e Acreditação do Ensino Superior* (agentschap van evaluatie en accreditatie van het hoger onderwijs) houdt zich bezig met de kwaliteitszorg en accreditatie van opleidingen in het hoger onderwijs. Nadere informatie hierover is beschikbaar op de website van dit agentschap (zie onder [Handige websites](#)).

Een lijst met erkende hogeronderwijsinstellingen, programma's alsmede graden die kunnen worden verleend, is beschikbaar op de websites van de Portugese NARIC en van de *Direção-Geral do Ensino Superior* van het *Ministério da Educação e Ciência*:

www.dges.mec.pt/en/pages/naric_pages/higher_education/higher_education_institutions.html

Lijst met erkende hogeronderwijsinstellingen.

www.a3es.pt/en/accreditation-and-audit/accreditation-process-results

Lijst met geaccrediteerde programma's.

www.dges.mctes.pt/DGES/pt/OfertaFormativa/CursosConferentesDeGrau/CiclosAutorizados/

Lijst met erkende graden.

■ Internationale verdragen

Portugal heeft bilaterale erkenningsverdragen met verschillende Portugees sprekende Afrikaanse landen en met Brazilië. Ook heeft Portugal de Lissabon Conventie geratificeerd.

■ Samenstelling dossier

Op het officiële universitaire en niet-universitaire diploma (*Carta de Curso*) of andere getuigschriften (*Certificado/Certidão*) staat de aanduiding van de verleende (*concluiu*) graad (*bacharel, licenciado, mestre or doutor*).

Daarnaast is er een ander officieel document (*Certidão de Habilitações*) met een overzicht van de door de betrokkene gevolgde vakken met de behaalde cijfers waaruit blijkt dat de opleiding succesvol is afgerond, met aanduiding van de verleende graad (*bacharel, licenciado, mestre of doutor*).

Deze documenten, alsmede het Diploma Supplement, worden verleend door de bevoegde hogeronderwijsinstellingen. Portugal verleent ook certificaten wanneer de betrokkene de opleiding heeft gevolgd (*frequentou*) maar niet heeft afgemaakt. Hetzelfde kan worden gezegd over het diploma van de middelbare school.

■ Diplomasupplement

In Portugal is het Diplomasupplement overeenkomstig het door de Europese Commissie, Raad van Europa en UNESCO opgestelde model. Het DS wordt uitgereikt in het Portugees en in het Engels en is verplicht voor alle graden die in de Bolognalanden worden verleend. Nadere informatie over het Diplomasupplement is beschikbaar op de website van de Europese Commissie: http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc1239_en.htm

■ Overzicht hogeronderwijsinstellingen

www.dges.mec.pt/en/pages/naric_pages/higher_education/higher_education_institutions.html

Website van de Portugese NARIC met een overzicht van erkende hogeronderwijsinstellingen.

■ Handige websites

www.portugal.gov.pt/pt/os-ministerios/ministerio-da-educacao-e-ciencia.aspx/

Website van het *Ministério da Educação e Ciência*.

www.naricportugal.pt

Website van de Portugese NARIC.

[www.dges.mctes.pt/DGES/pt/OfertaFormativa/CursosConferentesDeGrau/Ciclos Autorizados](http://www.dges.mctes.pt/DGES/pt/OfertaFormativa/CursosConferentesDeGrau/CiclosAutorizados) en www.a3es.pt/en/accreditation-and-audit/accreditation-process-results

Websites van de *Direção-Geral do Ensino Superior* van het *Ministério da Educação e Ciência* met een lijst van studieprogramma's en graden die kunnen worden verleend.

www.dges.mctes.pt/DGES/pt/AssuntosDiversos/FHEQ/

Website van de *Direção-Geral do Ensino Superior* van het *Ministério da Educação e Ciência* met informatie over huidige ontwikkelingen met betrekking tot het FHEQ - *Framework for Higher Education Qualifications (Quadro Nacional de Qualificações para o Ensino Superior)*.

www.a3es.pt

Website van het *Agência de Avaliação e Acreditação do Ensino Superior*, agentschap van evaluatie en accreditatie van het hoger onderwijs.